

Kadrovska veselica

Privoščimo si miselni eksperiment. Recimo, da ste lastnik velikega paketa delnic pomembnega evropskega podjetja. Recimo, da imate možnost vplivati na sestavo nadzornega sveta družbe. Ta bo imenoval upravo družbe, hkrati pa bo na rednih sestankih zahteval poročila o tem, kaj se dogaja s podjetjem, katerega solastnik ste. Kolikšna je verjetnost, da bi vi osebno v nadzorni svet pomembnega evropskega podjetja, katerega solastnik ste, izvolili predsednika občinskega odbora manjše parlamentarne stranke? Bi nadzorniške posle zaupali podpredsedniku nekoliko večje stranke vladajoče koalicije? Bi nadzor nad svojim premoženjem zaupali nekdanjemu ministru, ki je po nekaj dneh moral zapustiti vladni kabinet, ker so mu gradbeni inšpektorji očitali, da je njegova nepremičnina zgrajena brez ustreznih dovoljenj? Bi skrb za svoje premoženje zaupali šefu manjše podružnice banke, ki se sicer utaplja v izgubah, hkrati pa bi ta isti šef v sedmih letih zamenjal tri strankarske izkaznice? Bi se strinjali, da veliko korporacijo, katere solastnik ste, vodi človek, ki je za leto dni postal politik, v tem času se je vpisal v letopise zato, ker je za parlamentarno govornico – prosto po Francetu Bučarju – guncal afne, v javnih nastopih se je proslavil z bistroumnimi nesmisli? Bi vodenje velike in perspektivne korporacije, postavljene na izjemno geografsko točko, zaupali človeku, ki je pred vstopom v politiko vodil manjšo družbo z omejeno odgovornostjo? Ali je bil pred tem samostojni podjetnik? Bi funkcijo nadzornika zaupali človeku, ki je v trenutku kandidature lobist, četudi interni pravilniki podjetja, katerega solastnik ste, izrecno prepovedujejo, da bi funkcijo nadzornika opravljal registrirani lobist? Bi mu pogledali skozi prste, če bi obljubil, da se bo izpisal iz registra lobistov?

Primeri v miselnem eksperimentu niso izmišljeni. Gre za konkretne primere tedna, ki se izteka. Nadzorniki in kandidati za funkcije v upravah imajo imena in priimke: Igor Maher, Sašo Geržina, Elvis Duraković, Nikola Galeša, Milan Krajnik, Gašpar Gašpar Mišič. Zasedajo funkcije v nazornih svetih Elesa, Gen energije in Elektra Gorenjska. Zadnji, ki ga omenjamo, se poteguje za funkcijo predsednika uprave Luke Koper. Podjetja, ki jih nadzirajo oziroma se potegujejo za njihovo vodenje, so v popolni ali delni lasti Republike Slovenije. In na neki način smo vsi državljani »delničarji« teh podjetij.

Kakšen bi moral biti nadzornik, ki bi bedel nad upravljanjem vašega osebnega premoženja? Najbrž bi moral imeti resne gospodarske izkušnje z vodenjem velikih sistemov, poglobljeno ekonomsko ali pravno znanje, izpolnjevati bi moral kriterije, ki jih določajo interna pravila. Vsaj to. Samoumevno se zdi, da vaš kandidat v poslovnem kovčku ne bi smel nositi nobenih starih škandalov. Zagotovo pa ljudi, ki bi nadzirali vaše osebno premoženje ali ga celo upravljali, ne bi iskali po občinskih odborih koalicijskih strank. Če bi bil vaš delniški sveženj vreden deset ali sto milijonov evrov, se zagotovo ne bi odpravili do Pirana, kjer bi poiskali predsednika občinskega odbora Državlanske liste in predsednika občinskega odbora Pozitivne Slovenije. Če bi šlo za vaše osebno premoženje, kvalifikacija, da neka oseba vodi piranski občinski odbor koalicijske stranke, ne bi bila zadostna za to, da bi ji zaupali skrb za osebno premoženje v Elesu ali Luki Koper.

Ponovimo: primeri, ki jih naštevamo, so le primeri iztekajočega se tedna. Lahko bi tudi nadaljevali in našteali katastrofalne poteze pri korporativnem upravljanju gospodarskih družb, ki so se pripetile v tem mandatu. Ali v mandatu prejšnje vlade. Ali v obdobju 1990–2013. Ali v obdobju 1945–2013.

Ko predsednica vlade Alenka Bratušek pripoveduje, da njen kabinet nima vpliva na sestavo nadzornih svetov in uprav pomembnih državnih podjetij, ji z znatno mero veseljaške dobre volje lahko verjamemo. Nedvomno pa ima vpliv na pravni, politični in ekonomski okvir, ki omogoča incestuozno kadrovska veselico. V zadnjih mesecih nismo zaznali omembe vrednega napora, da bi se ta okvir spremenil.

Ob kadrovskem veseljačenju je tako v sekretariatih strank pri roki nekaj univerzalnih alibijev: šefe občinskih partijskih odborov nastavljamo na pomembne funkcije v gospodarstvu, ker smo to počeli že leta 1946. Strankarske maherje postavljamo v gospodarstvo, ker to počno tudi drugi. Partijske mišičnjake pošiljamo v gospodarstvo, ker smo zmagali na volitvah.

Pravi razlog je drug: smo pred zadnjim krogom delitve privatizacijskega plena. Tisti, ki bo zraven, ima zagotovljeno prihodnost.

In ostali? Medtem ko oni kadrujejo, mi padamo.

Ali Žerdin